

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Ulrikan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

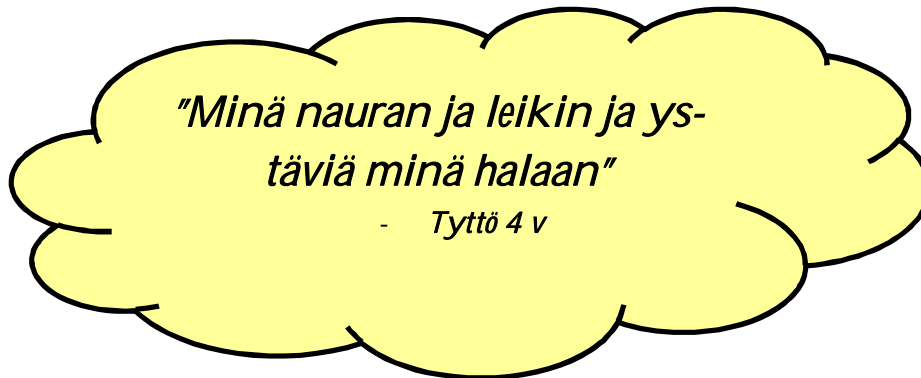

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
2.1	Arvolähtökohdat	2
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	3
2.2.1	Kasvattaja on.....	3
2.2.2	Lapsi on	4
3	Lapsen puheenvuoro.....	5
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	6
5	Työ lasten parissa	7
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	7
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	8
5.3	Lapsen hyvä päivä Ulrikassa.....	9
5.4	Lasten leikki.....	10
5.5	Lasten liikunta.....	11
5.6	Oppimistoimintojen organisointi.....	11
5.6.1	Lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia.....	11
5.6.2	Sisällölliset orientaatiot	13
5.6.3	Oppimisympäristö.....	14
5.6.4	Pienryhmätoiminta ja omahoitajuus.....	14
5.7	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	15
5.7.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	15
5.7.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	16
5.8	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	18
5.9	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	19
5.9.1	Esiopetuksen järjestäminen	19
5.9.2	Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen.....	20
5.9.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	21
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	22
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	23
7.1	Yhteistyötahot ja kumppanuudet	23
7.2	Hyvinvointityö ja oppilashuolto.....	23
7.3	Varhaiskasvatuksen viestintä.....	24

1 Johdanto

Ulrikan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Ulrikan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelma luo pohjan ja perustan toiminnallemme. Tämän suunnitelman tarkoituksena on kuvata toimintaamme sekä ohjata ja toimia työvälineenä henkilöstölle. Arvioimme toimintaamme varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan on osallistunut koko yksikön henkilöstö, lapset sekä huoltajat.

Varhaiskasvatussuunnitelma perustuu Stakesin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012), esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) sekä Vantaan esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (2011).

Ulrikan toimintayksikkö

Ulrikan toimintayksikköön kuuluu kolme eri toimintapaikkaa: Ulrikan päiväkoti, Kustaantien päiväkoti sekä Ulrikan paviljonki.

Ulrikan päiväkoti sijaitsee aivan Rekolan aseman tuntumassa osoitteessa Ulrikankuja 5. Ulrikassa toimii viisi lapsiryhmää sekä lasten hoitoapupalvelupiste. Ulrikan päiväkoti on aloittanut toimintansa vuonna 2006.

Kustaantien päiväkoti sijaitsee Koivukylän koulun yhteydessä osoitteessa Kustaantie 10. Kustaantien päiväkodissa toimii kolme kahden kasvattajan lapsiryhmää. Kustaantien päiväkoti on aloittanut toimintansa syksyllä 2013.

Ulrikan paviljongissa, Rekolanmäen koulun sivukoulussa osoitteessa Sairaalakatu 4, toimii kaksi varhaiskasvatuksen taidepainotteista kerhoa sekä avoin päiväkoti.

Ulrikan toimintayksikössä meille tärkeää on hyvinvoiva lapsi. Lapsi saa olla lapsi, nauttia elämästä ja leikistä. Yhdessä lapsen huoltajien kanssa tuemme lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarjoamme monipuolista ja kehitystä tukevaa toimintaa turvallisessa, lämpimässä ja kiirettömässä ilmapiirissä. Pidämme tärkeänä lasten yksilöllistä kohtaamista arjen tilanteissa. Arjessa yhdessä ihmetellen koemme joka päivä uutta.

2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Arvomme perustuvat Vantaan varhaiskasvatuksen yhteisiin arvoihin. Olemme keskustelleet ja avanneet, miten arvot näkyvät arjessamme.

Innovatiivisuus

Yksikössämme on myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa on lupa kokeilla uusia toimintatapoja ja erehtyä. Teemme työtä ennakkoluulottomasti toimintatapojamme arvioiden ja valmius muutokseen on arkeamme. Annamme ja otamme palautetta vastaan toiminnastamme ja kehitämme toimintaamme sen pohjalta.

Kestävä kehitys

Sosiaalinen

Vuorovaikutuksemme lasten, huoltajien ja työtovereiden kanssa on aitoa, ammatillista sekä hyvinvointia edistävää. Jokainen lapsi ja perhe kohdataan luottamuksellisesti, yksilöllisesti ja tasa-arvoisesti. Huolehdimme siitä, että lapsilla on mahdollisuus hyvään arkeen sekä yksilölliseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Kulttuurinen

Yksikössämme arvostetaan erilaisuutta ja eri kulttuuriperinteitä ja moninaisuus nähdään rikkautena. Kunnioitamme ja luomme uutta omaa kulttuuriperinnettä säilyttäen lasten oman kulttuurin.

Ekologinen ja taloudellinen

Tuemme lasten luonto- ja ympäristösuhteen kehittymistä sekä ohjaamme lapsia ympäristövastuulliseen ajatteluun. Kehitämme toimintaamme yhä ekologisemmaksi ja ympäristövastuullisemmaksi arjen pienillä teoilla. Suunnittelemme hankinnat ja resurssien käytön järkevästi.

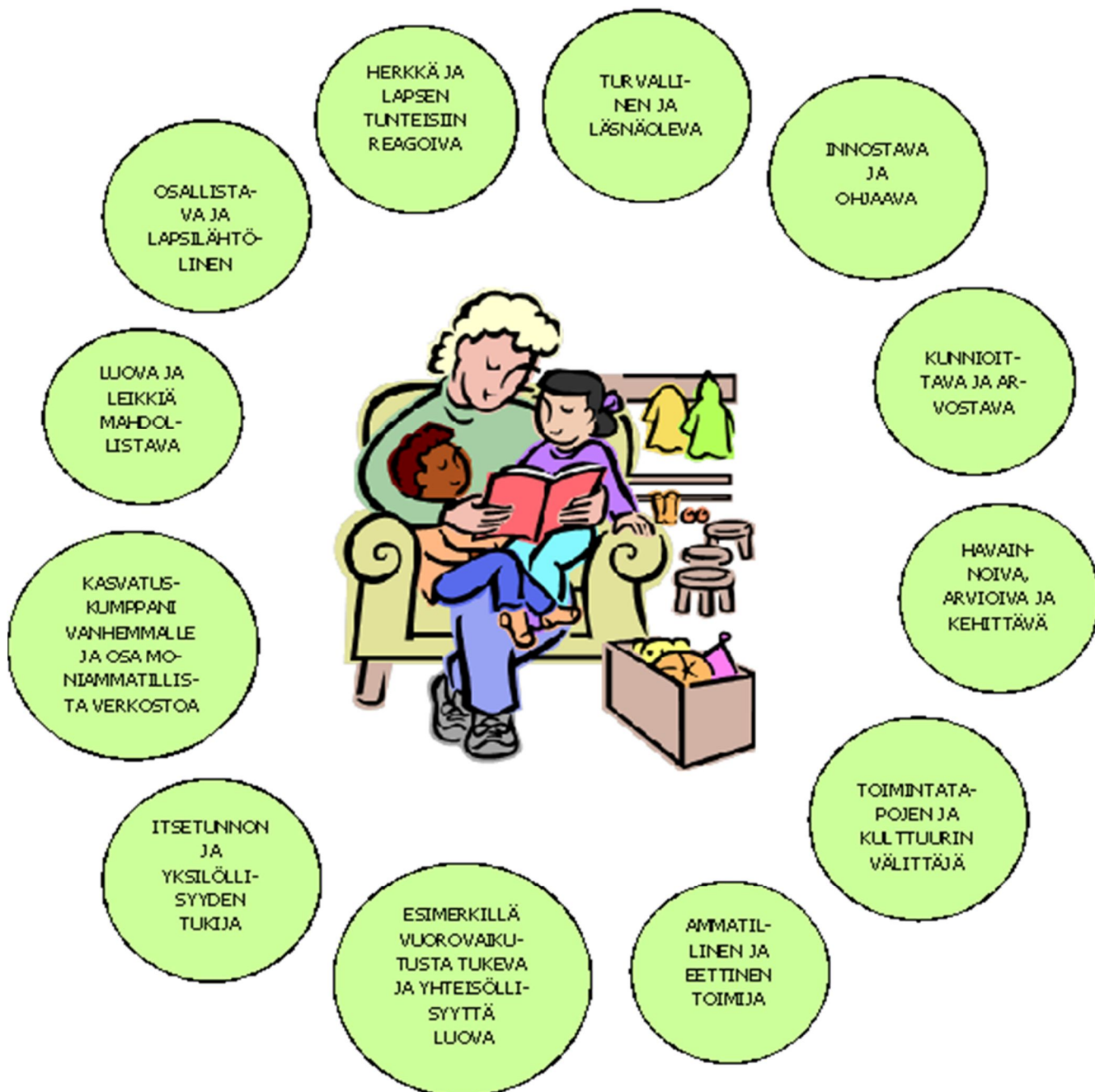
Yhteisöllisyys

Kohtaamme lapset ja huoltajat kunnioittavasti ja ystävällisesti. Kuuntelemme ja huomioimme heidän yksilöllisiä tarpeita sekä kannustamme heitä osallistumaan toimintaan ja sen kehittämiseen. Arvostamme, autamme ja kiitämme toisiamme, lapsia sekä huoltajia. Toimintamme on kannustavaa, rohkaisevaa ja yhteistyötä rakentavaa.

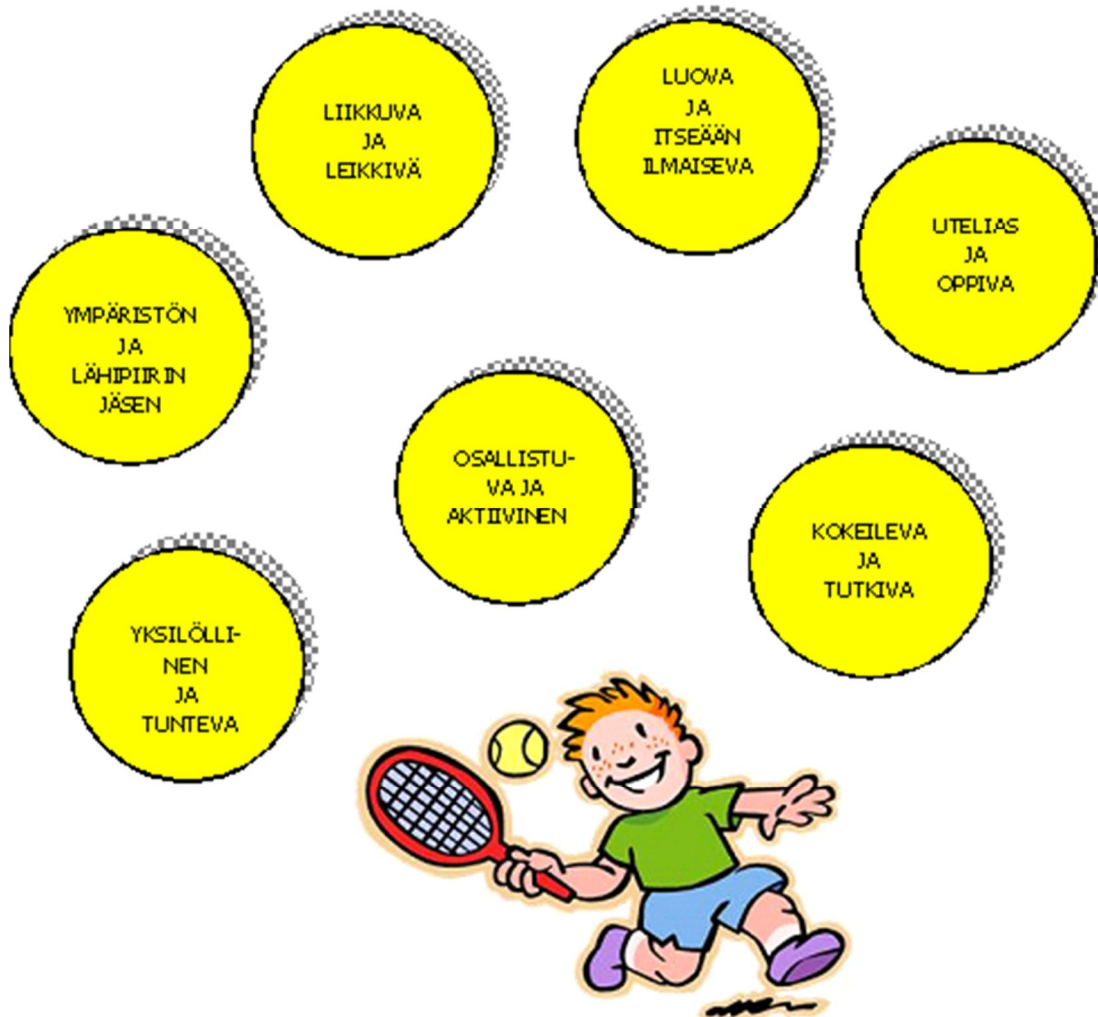
2.2 Kasvattajuus ja lapsikäisyys

2.2.1 Kasvattaja on

2.2.2 Lapsi on

3 Lapsen puheenvuoro

"Taion sellaisen leikin, jossa jokainen voisi olla mikä hahmo vaan haluaisi. Tytötkin voisi tulla mukaan. Leikissä voisi olla merikäärmeitä ja vaikka kaloja mitkä syöksee tulta."

Jokainen lapsi tarvitsee kokemuksia mielipiteidensä ja toimintansa vaikutuksista lapsiryhmässä. Osallisuus luo lapselle tunteen ryhmään kuulumisesta ja opettaa myös vastuuta omista valinnoista. Ulrikan yksikössä lapset tulevat kuulluiksi päivittäin ja heitä rohkaistaan kertomaan oma mielipiteensä. Kasvattajan havainnot lapsista auttavat ymmärtämään heidän aloitteitaan, niin sanallisia kuin sanattomia. Yhdessä lasten kanssa toteutamme lasten ehdotuksia, ideoita ja toiveita. Otamme lasten kiinnostuksen kohteet ja ideat huomioon ryhmän toiminnan suunnittelussa.

Näin lapset saavat olla osallisina Ulrikan toimintayksikössä:

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus on huoltajien ja kasvattajien yhteistyötä, sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Huoltajat ovat lapsensa asiantuntijoita ja heillä on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu. Kasvattajilla on koulutuksesta saatu tieto ja osaaminen lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä sekä vastuu kumppanuuden luomisesta ja ylläpitämisestä. Huoltajien ja kasvattajien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Rakennamme siis yhdessä luottamusta tasa-vertaisessa ja kunnioittavassa ilmapiirissä.

Ulrikan toimintayksikössä kasvatuskumppanuuden luominen aloitetaan ensimmäisellä yhteydenotolla perheeseen. Omaha-ohjaaja sopii huoltajien kanssa tutustumiskäynnistä päiväkotiin, jossa huoltajat kertovat lapsestaan. Keskustelun pohjana toimii huoltajien täyttämä lapsi kotiloissa – lomake. Lomakkeen tarkoituksena on välittää henkilökunnalle tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista. Tutustumiskäynnillä huoltajille kerrotaan päiväkodin toimintarutiineista, täytetään tarvittavat lomakkeet ja sovitaan tutustumisesta lapsen kanssa ennen hoidon aloitusta. Huoltaja saa ensikäynnillä myös luettavaksi Tervetuloa päiväkotiin -esitteen, joka sisältää keskeistä tietoa päiväkodin toiminnasta. Avoimessa varhaiskasvatuksessa aloituksen rutiinit poikkeavat sovelletusti edellä mainitusta kuvauksesta. (kts. 5.9.2. Avoin varhaiskasvatus)

Avoin yhteistyö ja molemminpuolinen tiedonkulku lapsesta ja lapsen hoidosta ovat perusta kumppanuudelle. Omaha-ohjaaja käy perheiden kanssa varhaiskasvatuskeskustelun, jossa laaditaan lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Keskustelu voidaan huoltajan niin halutessa käydä myös perheen kotona. Suunnitelmassa kartoitetaan huoltajien toiveita sekä sovitaan lapsen kasvua ja kehitystä koskevat tavoitteet toimintavuodelle. Varhaiskasvatussuunnitelma on kasvattajien ensisijainen arjen työväline, jota arvioidaan toimintavuoden kuluessa myös yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedotamme ryhmien toiminnasta kuukausittain sähköpostitse lähetettävällä kuukausikirjeellä, joka sisältää sekä toimintasuunnitelman että toimintakertomuksen. Kerhoissa toiminnasta tiedotetaan teematiedoilla. Ryhmien ilmoitustaululla kerrotaan viikko-ohjelmasta ja päivän päätteeksi kerromme lapsen päivästä ja toiminnasta.

Tuemme kasvatuskumppanuutta ja huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta järjestämällä vanhempainiltoja, toiminnallisia tapahtumia ja juhlia. Huoltajilla on mahdollisuus perustaa vanhempaintoimikunta, mikäli ovat innostuneita ja halukkaita. Päiväkodin henkilökunnasta voi olla edustaja mukana vanhempaintoimikunnan toiminnassa, mutta vanhemmat itse päättävät toiminnan sisällöstä. Huoltajat ovat myös aina tervetulleita seuraamaan toimintaa ja viettämään päivää päiväkodissa yhdessä lapsensa kanssa.

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kielellä on keskeinen rooli vuorovaikutuksessa ja oppimisessa ja se on yhteydessä lapsen koko kehitykseen. Vuorovaikutuksemme lasten kanssa on aitoa, lämmintä, lasta kuuntelevaa sekä lasta kunnioittavaa. Vuorovaikutus voi olla sanallista tai sanatonta, ja aikuisella on herkkyys havaita myös lapsen ei sanallista viestintää. Kieli on tärkeä lapsen ajattelun ja ilmaisun väline. Lapsi oppii kieltä vuorovaikutuksessa toisen kanssa kuuntelemalla ja puhumalla itse. Lasta rohkaistaan kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan havaintojaan, päätelmiään ja kokemuksiaan. Kieli lisää ajattelun nopeutta ja laajuutta. Seuraamme ja havainnoimme lapsen kielen kehitystä säännöllisesti ja muokkaamme toimintaamme sen mukaisesti.

Jokaisella ei suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus suomi toisena kielenä – opetukseen, joka on säännöllistä, jatkuvaa ja tavoitteellista. Tavoitteena on yhdessä äidinkielen kanssa vahvistaa lapsen monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Seuraavat tavoitteet ja menetelmät painottuvat sovelletusti suomi toisena kielenä – opetuksessa. (kts. 5.7.2. Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus)

Tavoitteet

- Herätetään lapsen kiinnostus suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan ja kartutetaan sanavarastoa.
- Harjoitellaan kuuntelemisen ja kuullun ymmärtämisen taitoja sekä keskittymiskykyä.
- Kehitetään muistitaitoja ja rikastutetaan mielikuvitusta.
- Kannustetaan itseilmaisuuksiin ja esiintymiseen lapsen omalla persoonallisella tavalla.
- Harjoitellaan suullisen ilmaisun ja keskustelun taitoja.
- Tuetaan lapsen ajattelua, sosiaalisuutta, tunteiden ilmaisua ja vuorovaikutustaitoja.

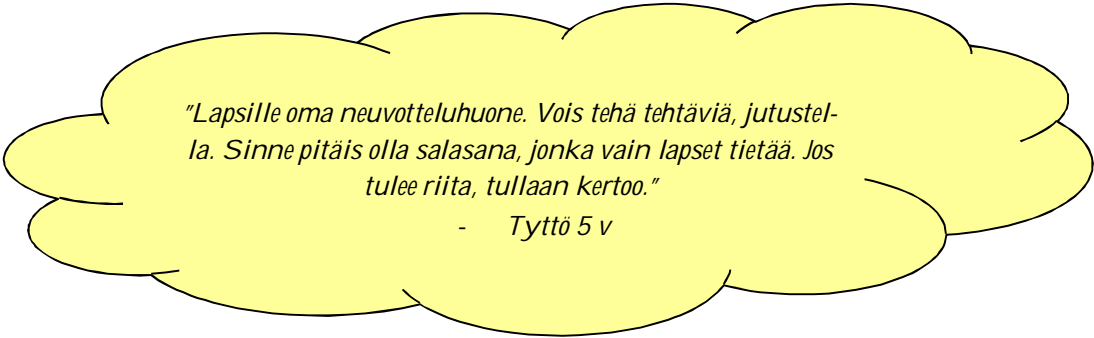

Sisältö ja menetelmät

- Taiteelliset elämykset: sadut, lorut, runot, draama, musiikki, teatteri, sadutus ja muu sanataide.
- Liikunta ja pelit.
- Arjen vuorovaikutustilanteet ja leikki kielen oppimisen, kuuntelemisen ja itseilmaisun mahdollisuuksina.
- Aikuisen malli, rohkaisu ja ohjaus lapsen kielenkäyttöön, itseilmaisuuksiin ja havaintoihin. Käytetään rikasta ja selkeää kieltä sekä sanoitetaan omaa ja lapsen toimintaa.
- Kasvattajan aito, läsnä oleva vuorovaikutus ja reagointi lapsen kontaktialoitteisiin.
- Oppimisympäristö, joka motivoi kielelliseen ilmaisuun sekä kirjoitettuun kieleen.
- Kuvat vuorovaikutuksen ja oman toiminnan ohjaamisen tukena.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten kulttuuri sisältää yksilökohtaisesti kaikki ne elämykset, joita lapsen jokapäiväiseen elämäänpiiriin kuuluu. Se voi koostua lapsen harrastuksista, mediasta, lähipiiristä ja leikeistä ystävien kanssa. Lasten kulttuuri muodostuu myös ryhmässä lasten keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Leikki on lasten oman kulttuurin keskiössä. Se on lapsen luontainen tapa toimia.

"Lapsille oma neuvotteluhuone. Vois tehdä tehtäviä, jutustella. Sinne pitäis olla salasana, jonka vain lapset tietää. Jos tulee riita, tullaan kertoo."
- Tyttö 5 v

KASVATTAJAN ROOLI LASTEN KULTTUURIN TUKIJANA

Havainnoimme lasten leikkiä ja vuorovaikutusta sekä seuraamme lasten kulttuuria. Kuuntelemme lasten ideoita ja otamme ne huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Rikastamme lasten kulttuuria tuomalla lasten leikkiin ja ryhmän toimintaan uusia sisältöjä ja ideoita. Siirrämme lapsille myös vanhaa kulttuuri- ja leikkiperinnettä.

Pidämme yllä turvallista, keskustelevaa ja empaattista ilmapiiriä. Luomme omalla esimerkillämme yksikköön positiivista henkeä ja auttamisen kulttuuria. Tuemme lasten välisiä ystävyysuhteita ja keskinäistä vuorovaikutusta. (kts. Liite 1. Kiusaamisen vastainen suunnitelma). Lapsiryhmiä muodostaessa pyritään ottamaan huomioon lapselle mahdollisimman pysyvät sekä kaveri- että aikuissuhteet. Lapsilla on mahdollisuus leikkiä yli ryhmärajojen ja lapset voivat vieraila toisissa ryhmissä.

5.3 Lapsen hyvä päivä Ulrikassa

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkeen liittyvistä tilanteista (kts. alla oleva kuva), jotka ovat selkeän, mutta joustavan päivärytmin perusta. Nämä rakenteet ja sisällöt tukevat päivittäin lapsen kasvua ja kehitystä. Ne luovat mahdollisuuden rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin, yhdessä tekemiseen, oppimisen iloon, omaan rauhaan ja mielekkyyden kokemuksiin. Päivänkulun selkeät, mutta joustavat rakenteet, luovat lapselle turvallisuutta.

Näin tuemme lapsen päivän kulkua

Toteutamme toimintaa pienryhmissä ja porrastamme siirtymätilanteita (esim. ulos pukeminen). Rakennamme lapsen päivän niin, että siinä vuorottelevat erilaiset sisällölliset orientaatiot (kts. 5.6.2. Sisällölliset orientaatiot) sekä keskittymistä vaativat ja vapaasti valitut toiminnot. Tuemme lapsen omatoimisuutta kannustamalla ja antamalla lapselle aikaa opetella asioita itse. Otamme lapsen vireystilan ja fyysiset edellytykset huomioon arjen toiminnoissa.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsen luontainen tapa toimia ja se kuuluu lapsen jokaiseen päivään. Kaiken toiminnan juuret ovat leikissä, joka on lapsen kehityksen ja oppimisen perusta. Se kehittää sosiaalisia, motorisia ja kognitiivisia taitoja sekä kielellisiä ja matemaattisia valmiuksia. Leikki tukee myös itsetuntoa ja kehittää kykyä tavoitteelliseen toimintaan. Leikissä lapsen vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaidot kehittyvät ja lapsi työstää aiheita, jotka ovat hänelle itselleen tärkeitä. Lapsi ei leiki oppiakseen vaan oppii leikkiessään. Leikki antaa lapselle iloa ja hyvää oloa ja on itsessään palkitsevaa ja merkityksellistä toimintaa.

Lapset käyttävät leikkinsä aineksina kaikkea näkemäänsä ja kokemaansa. Lapsen leikin eri muotoja ovat yksinleikki, rinnakkaisleikki, parileikki, ryhmäleikki sekä ohjattu leikki. Lapsen leikin sisältö ja muoto muuttuvat iän ja kehitystason mukaan ensileikeistä esineleikkiin, rooli- ja sääntöleikkiin. Lapsen ikä ja leikin vaihe tulee ottaa huomioon leikkiympäristön kehittämisessä ja aikuisen roolissa leikin tukijana. Leikin perustana on luottamus ja turvallinen olo.

Leikki ja toiminnan suunnittelu

Muokkaamme leikkiympäristöä vastaamaan lasten kehityksellisiä tarpeita ja mielenkiinnon kohteita. Leikkiympäristö rakennetaan tukemaan lapsen uteliaisuutta, omatoimisuutta ja osallistumista sekä mahdollistamaan mielekäs pitkäkestoinen leikki, leikkirauha, kiireettömyys ja leikin jatkuvuus.

Suunnittelemme pienryhmätoiminnan ja leikkiryhmien jakamisen huomioiden ryhmän ja yksittäisen lapsen tarpeet ja toiveet. On tärkeää, että lapset saavat itse valita leikkiveroita, mutta joskus aikuinen auttaa tukeakseen lapsen monipuolisia kaverisuhteita ja vuorovaikutustaitoja. Tarjoamme lapselle kokemuksia ja elämyksiä, jotka rikastuttavat leikin maailmaa ja sisältöjä.

Leikki ja kasvattajan rooli

Autamme lasta solmimaan vastavuoroisia ja turvallisia vuorovaikutussuhteita ryhmässä. Toimimme leikin viittäjiniä ja leikkitaitojen tukijoina sekä pitkäkestoisien leikin mahdollistajina. Osallistumme ja heittäydymme mukaan leikkiin, antaen omalla leikkillisyydellämme iloa ja sisältöä lasten mielikuvitusmaailmaan. Havainnoimme leikkiä saadaksemme tietoa lapsen taidoista, kehityksestä sekä sosiaalisista suhteista. Dokumentoimme leikkiä esimerkiksi kirjaamalla, valokuvaamalla ja videoimalla leikkiä tilanteita.

"(Kivointa on) laivalla leikkiminen pihalla. Mä oon tosi rohkee ja tykkään merirosvoista."

- Poika 5 v

5.5 Lasten liikunta

Päivittäinen monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvulle, kehitykselle ja terveydelle. Liikkuvasta lapsesta kasvaa liikkuva aikuinen. Liikunta on itsessään lapselle palkitsevaa, elämyksellistä ja iloa tuottavaa toimintaa. Liikkumisen ja leikin avulla harjoitamme lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja. Sen kautta kehittyvät myös vuorovaikutus- ja leikkitaidot, itsetunto, yhteisöllisyys sekä kognitiiviset kyvyt kuten hahmottaminen ja matemaattiset taidot. Monipuolinen liikunta sisältää esimerkiksi hyppimistä, ryömimistä, kiipeilyä, tasapainoilua, juoksua, kävelyä sekä erilaisten välineiden käsittelytaitojen harjoittelua.

Liikunta ja liikkuminen ovat osa lapsen jokaista päiväkotipäivää. Lasta tuetaan toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja rohkeasti eri liikuntatilanteissa. Liikuntaa ei tapahdu pelkästään ohjatuissa toimintahetkissä, vaan se on läsnä myös arjen toiminnoissa, kuten siirtymätilanteissa, ulkoilussa, retkillä ja vapaassa leikissä. Ohjattuun liikuntaan lapsilla on mahdollisuus osallistua viikoittain. Ohjattu liikunta on suunnitelmallista, monipuolista ja vaihtelevaa lapsiryhmän tarpeet ja eri vuodenaajat huomioiden. Aikuisen tehtävänä on huolehtia, että jokainen lapsi saa riittävästi harjoitusta oman kehitysvaiheensa mukaan. Toimintayksikössämme on liikuntaan innostavat ja monipuoliset liikuntavälineet, jotka ovat helposti lasten saatavilla.

Lasten liikkumista tukevat:

Sääntö- ja perinneleikit
 Pallopelit
 Pyöräily ja mopoilu
 Retket vaihtelevassa maastossa
 Luontoleikit
 Luistelu, hiihto ja mäenlasku
 Vesileikit
 Jumpparadat
 Satujumppa
 Musiikkiliikunta

5.6 Oppimistoimintojen organisointi

5.6.1 Lapselle ominaiset tavat oppia ja toimia

Lapsi tarvitsee turvallisuutta ja hyvät ihmissuhteet oppiakseen uusia asioita. Lapsi on synnynnäisesti utelias ja aktiivinen. Oppiminen perustuu aiempiin kokemuksiin ja niistä muodostuneeseen tietoon. Oppimisensa apuna lapsi käyttää kaikkia aistejaan. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja kokeileminen ovat lapselle luontaisia tapoja oppia.

Tuemme lapsen oppimista ja uteliaisuutta sekä edistämme lapsen aktiivisuutta tarjoamalla lapselle mielekästä ja merkityksellistä toimintaa. Kuuntelemme lasta ja annamme lapselle mahdollisuuksia tehdä aloitteita, valita toimintojaan, tutkia, tehdä johtopäätöksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Vahvistamme lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten kautta.

Leikkiminen

Leikki on avain lapsen oppimiseen ja oppimisen iloon. Sen avulla lapsi oppii uusia asioita ja saa mahdollisuuden ylittää itsensä. Leikki on keskeisin lapsen kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto, jota kasvattaja hyödyntää pedagogisena menetelmänä arjen vaihtuvissa tilanteissa.

Leikkimisessä tärkeää ovat turvalliset ihmissuhteet, jotka muodostavat perustan myönteiselle oppimisasenteelle. Leikin sosiaalisen luonteen vuoksi vertaisryhmä vaikuttaa merkittävästi sen kulkuun.

(kts. 5.4. Lasten leikki)

Liikkuminen

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja lähiympäristöönsä. Liikkuessaan lapsi tulee tietoiseksi omasta kehostaan ja sen hallinnasta. Liikunta tuottaa lapselle iloa ja edistää terveyttä sekä hyvinvointia. Monipuolinen liikunta kehittää lapsen motorisia taitoja ja edesauttaa kaikkea oppimista. Positiiviset liikuntakokemukset luovat myönteistä asennetta liikuntaa kohtaan ja lapsen terve itsetunto kasvaa taitojen karttuessa.

Kannustamme lapsia liikkumaan päivittäin omaehtoisesti poistamalla liikuntaan liittyviä esteitä sekä luomalla liikkumaan virittävä ja innostava ympäristö. Järjestämme lapsille säännöllisesti monipuolista ohjattua liikuntaa sekä ulko- että sisätiloissa lähiympäristöä hyödyntäen. Lasten motorista kehitystä havainnoidaan säännöllisesti.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

**"Lapsessa asuva luontainen taiteen ystävä, kokeilija ja löytöretkeilijä on aina valmis lähtemään sateenkaarikaupunkiin, etsimään Valon ja Varjon maata...
Taide on lapselle leipää ja voita, leikkiä ja totta."**

- Riitta Heikkinen, Nyt minä piirrän, kokemuksia lasten kuvataideopetuksesta

Taiteessa on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Lapsi oppii uusia asioita tekemällä ja kokeilemalla, käyttäen kaikkia aistejaan, mielikuvitustaan, omaa kehoaan ja tunteitaan. Lapsen luovuus, itsetunto ja mielikuvitus kehittyvät ja lapsella on mahdollisuus ilmaista itseään hänelle ominaisella tavalla.

Luomme lapselle kiireettömän, rohkaisevan ja kannustavan ilmapiirin, jossa on tilaa taiteelliselle ilmaisulle ja kokemiselle. Tuemme lapsen luontaista uteliaisuutta sekä halua oppia uusia asioita ja työskentelytapoja huomioimalla lapsen mielenkiinnon kohteet ja luovat ideat.

Tutkiminen

Tutkiminen alkaa uteliaisuudesta. Lapsen luontainen halu oppia uutta johtaa kyselemiseen, etsimiseen, löytämiseen, oivaltamiseen ja onnistumiseen. Yrittäminen ja erehtyminen ovat oleellinen osa lapsen oppimista.

Tuemme, rohkaisemme ja kannustamme lasta tutkimaan erilaisia asioita ennakkoluulottomasti. Annamme lapselle aikaa tutkimiseen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja oivaltamiseen. Lapsella on käytössä monipuolista materiaalia sekä mahdollisuus keräillä, lajitella, rakennella, suunnitella ja vertailla.

5.6.2 Sisällölliset orientaatiot

Tässä luvussa käsitellään varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita. Esiopetus pohjautuu sisältöalueisiin, jotka poikkeavat hieman varhaiskasvatuksen orientaatioista. (Kts. Liite 2. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman vertailu)

”Sisällöllisten orientaatioiden kautta on haluttu korostaa, että sisällöllinen ajattelu on tarkoitettu tukemaan kasvattajien työn suunnittelua, eikä niinkään lasten kanssa toteutettavan toiminnan oppiainejakoa” (Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 12).

Yksikkömme pedagogiikka perustuu sisältöjen eheyttämiseen. Saman leikkiteeman alla voidaan esimerkiksi oppia matematiikasta ja eettisistä asioista. Liitämme aihepiirit lapsen kokemuksiin ja arkipäivän tilanteisiin, jolloin ne tulevat lapselle merkityksellisiksi.

Matemaattinen orientaatio

Matematiikka on mukana arjen toiminnassa kaiken ikäisillä lapsilla. Ohjaamme lapsia huomioimaan matemaattisesti ympäristössä olevia konkreettisia ja lapselle tuttuja asioita ja esineitä. Arkipäivän tilanteissa päättellään, lasketaan ja vertaillaan erilaisia asioita leikinomaisesti. Herätämme lasten matemaattisen kiinnostuksen myös laulujen, lorujen, pelien, leikkien ja liikunnan avulla.

Luonnontieteellinen orientaatio

Luontaisen uteliaisuuden, ihmettelyn, havainnoinnin, tutkimisen ja kokeilemisen myötä lapsi tutustuu lähiympäristöönsä. Lapsi saa mahdollisuuden havainnoida luonnon muutoksia eri vuodenaikoina käyttäen kaikkia aistejaan. Yhdessä lapsen kanssa opitaan ympäristövastuullisuutta ja luonnon kunnioittamista. Retkistä lapsi saa elämyksiä, kokemuksia ja iloa.

Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio

Tutustumalla omaan lähi- ja kulttuuriympäristöönsä lapsi oppii tuntemaan oman kotikaupunkinsa ja arvostamaan sen historiaa sekä nykyisyyttä. Perehdymme ja arvostamme lapsen, huoltajien ja isovanhempien kulttuuria sekä elämäntapoja.

Esteettinen orientaatio

Esteettinen kasvatus on kuuntelemista, tuntemista, kuvittelua, luomista, kunnioitusta ja havaitsemista eri ympäristöissä. Lapselle syntyy taiteellisten kokemusten kautta omakohtaisia aistimuksia ja tuntemuksia. Nämä kokemukset rakentavat lapsen arvomaailmaa ja asenteita sekä tuovat iloa lapsen elämään.

Eettinen orientaatio

Yksikössämme on oikeudenmukainen ja suvaitseva ilmapiiri, jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvallisiksi. Käsittelemme eettisiä kysymyksiä lapsiryhmissä päivittäin vaihtuvissa arjen tilanteissa. Ohjaamme lasta ymmärtämään oikean ja väärän eron sekä tiedostamaan totuuden ja valheen. Lapsi harjoittelee aikuisen avulla ymmärtämään tekojensa seurauksia ja häntä ohjataan pyytämään sekä antamaan anteeksi. Iloitsemme yhdessä lapsen kanssa onnistumisista ja myötäelämme lapsen ilot ja surut.

Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio

Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation ytimen muodostavat uskonnolliset ja henkiset asiat. Tutustumme lasten kanssa kirkollisiin perinteisiin ja juhlapyyhiin kunnioittaen ja huomioiden eri katsomuksia. Annamme lapselle mahdollisuuden hiljaisuuteen, ihmettelyyn, kyselemiseen ja pohdintaan.

5.6.3 Oppimisympäristö

Fyysinen oppimisympäristö

Fyysistä oppimisympäristöä ovat rakennetut tilat, lähiympäristö, alueen palvelut, ympäröivä luonto, materiaalit ja välineet. Hyvä oppimisympäristö ohjaa lapsen uteliaisuutta ja oppimismotivaatiota sekä tukee hänen aktiivisuuttaan ja itseohjautuvuuttaan. Työvälineet ja materiaalit ovat ikätaso huomioiden lasten saatavilla. Oppimisympäristö kannustaa lapsia leikkimään, liikkumaan, tutkimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. Tilat on rakennettu tukemaan pienryhmätoimintaa ja niitä käytetään monipuolisesti yli ryhmärajojen. Lapset osallistuvat oppimisympäristön suunnitteluun ja voivat toimia monipuolisesti eri paikoissa. Hyödynnämme lähiympäristön mahdollisuuksia kuten leikkipuistoja, metsiä, urheilu-/ luistelukenttiä, nuorisotaloa, kirjastoja sekä kouluja.

Psyykkinen oppimisympäristö

Ulrikan toimintaympäristössä jokainen lapsi saa tuntea olevansa ainutlaatuinen, tärkeä ja hyväksytty omana itsenään. Avoimessa ja lämpimässä ilmapiirissä lapsen kaikki tunteet ovat sallittuja. Autamme lasta käsittelemään sekä nimeämään tunnetiloja. Olemme läsnä lapsille sekä kiinnostuneita jokaisen lapsen tunteista ja tarpeista. Pysähdymme kuuntelemaan lapsen kysymyksiä ja ihmettelemään yhdessä. Aikuisen syli ja turva ovat aina lapsen saatavilla. Läsnäolon ja lämmön mahdollistamme luomalla kiireettömän ilmapiirin ja rauhalliset siirtymätilanteet.

Sosiaalinen oppimisympäristö

Lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Luomme avoimen, kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa sekä lasten että aikuisten on hyvä olla. Opetamme lasta kunnioittamaan sekä itseään että toisia ja hyväksymään erilaisuutta. Kannustamme lapsia yhteisöllisyyteen, yhdessä tekemiseen ja toisten huomioimiseen. Meillä aikuisilla on vastuu ilmapiirin luomisesta ja toimivasta vuorovaikutuksesta.

5.6.4 Pienryhmätoiminta ja omahoitajuus

Pienryhmätoiminta on yksikössämme keskeinen kasvatus- ja opetusmenetelmä, joka mahdollistaa rauhallisen ja kiireettömän ilmapiirin, sekä lapsen yksilöllisen huomioimisen. Pienryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lasten erilaiset kehitykselliset tarpeet ja vertaistuen mahdollisuudet. Pienryhmässä toimiessa aikuinen ja lapsi oppivat tuntemaan toisensa ja näin lapsella on mahdollisuus parempaan kiintymyssuhteeseen. Toimimalla pienryhmissä jää enemmän aikaa lasten kysymyksille ja ihmettelylle.

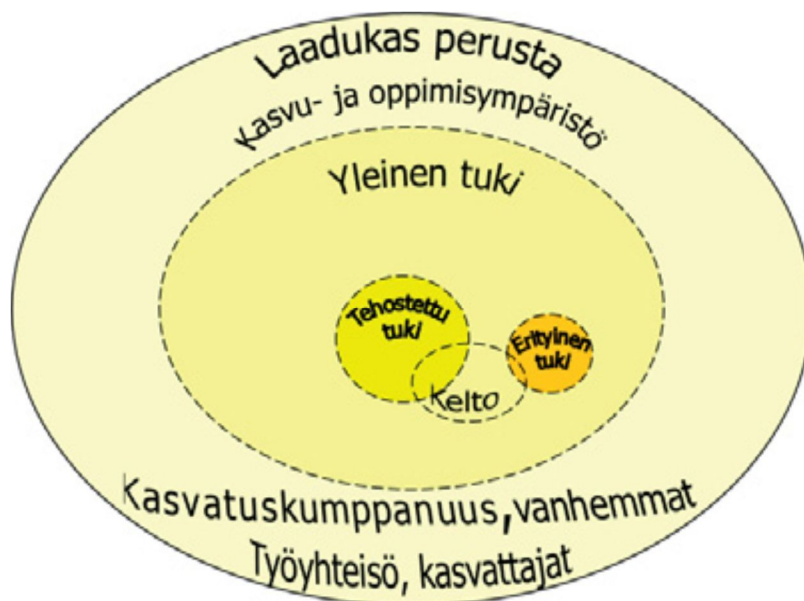
Toimintayksikössämme toteutetaan päivittäin pienryhmätoimintaa, pääosin aamupäivisin, jolloin lapsiryhmä on jaettu kahdesta neljään pienryhmään tilanteen ja toiminnan mukaan. Yksikkömme jokaiselle lapselle on nimetty omahoitaja. Omahoitaja vastaa varhaiskasvatussuunnitelmien teosta huoltajien kanssa sekä huolehtii, että lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista havainnoidaan sekä dokumentoidaan sovitulla tavalla.

5.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lapsi voi tarvita tukea fyysiseen kehitykseen, tiedolliseen kehitykseen, puheen ja kielen kehitykseen, tunne-elämään, sosiaaliseen kehitykseen, pitkäaikaissairauden vuoksi tai lastensuojelullisista syistä. Tuen tarve voi olla väliaikaista tai pysyvää. Monikieliset ja -kulttuuriset lapset kuuluvat kasvun ja oppimisen tuen piiriin, jos heillä on tehostetun tai erityisen tuen tarve samoin perustein kuin muilla lapsilla.

Tuen järjestämisen lähtökohtana on lasta koskevien havaintojen tarkastelu huoltajien kanssa tai aiemmin todettu kasvun ja oppimisen tuen tarve. Järjestämisen perustana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun oppimisen tuen yleiseksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan kokonaisuuden. Mitä aikaisemmin lapsi saa tarvitsemaansa tukea, sitä paremmin voidaan välttää vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen.

Kaavio 1: Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa (Vantaan kasvun ja oppimisen tuen linjaukset varhaiskasvatuksessa, 2012)

Kun lapsen tuen tarve havaitaan, hoito ja kasvatushenkilöstö kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Jos lapsella havaitaan *yleisen tuen* tarvetta, yleinen tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Samalla arvioidaan varhaiskasvatuksessa käytettäviä menetelmiä, sekä muokataan oppimisympäristöä lapsen kasvua ja kehitystä tukeväksi. Yleisen tuen keinoja ovat muun muassa päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, ryhmän toiminnan järjestely, pienryhmätoiminnan lisääminen, puhetta tukevat ja korvaavat menetelmät esim. kuvien käyttö, vuorovaikutusleikki, sadut ja tarinat, taiteellinen kokeminen ja liikunta. Tukimuotoja määriteltäessä huomioidaan kunkin lapsen oppimistyyliä sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Mikäli yleinen tuki ei riitä lapsella, aloitetaan *tehostettu tuki*. Tehostettu tuki on lapsen kasvun ja oppimisen yleistä tukea vahvempaa ja yksilöllisempää. Se suunnitellaan aina kokonaisuutena yksittäistä lasta ajatellen yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijoiden (neuvola, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puhe- tai toimintaterapeutti, psykologi, psykiatri, lastensuojelu) kanssa. Tehostetun tuen aloittamisesta päättää alueellinen

kasvun ja oppimisen tuen työryhmä (AKOT). Tehostetun tuen tarpeessa olevalle lapselle laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka sisältää kasvulle ja kehitykselle asetetut tavoitteet, tarvittavat tuki- ja kuntoutusmuodot sekä lapsen edistymisen seurannan arvioinnin. Suunnitelma liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esiopetuksessa tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Tehostettua tukea saaville lapsille laaditaan myös pedagoginen selvitys.

Kun tehostettu tuki ei riitä, käynnistetään toimenpiteet *erityisen tuen* järjestämiseksi lapselle. Erityistä tukea annetaan lapsille, joiden varhaiskasvatusta ei heidän kasvun, kehityksen ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Esiopetuksessa erityistä tukea saaville lapsille laaditaan lapsen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Sujuvasti kouluun -toimintamallia toteutetaan niiden lasten osalta, jotka tarvitsevat koulun käynnin aloitukseen tukitoimia tai joiden koulun käynnin aloitusta tul- laan mahdollisesti myöhentämään. Prosessin tavoitteena on mahdollisimman toimiva ratkaisu koulun käynnin aloitukselle.

Tehostetun ja erityisen tukea tarvitseville lapsille voidaan myöntää myös rakenteellisia tukitoimia, joiden tarve arvioidaan vuosittain. Rakenteelliset tukitoimet voivat olla:

1. Avustajapalvelu
  - avustaja yhdelle lapselle
  - avustaja 2 – 4 lapselle, avustaja toimii useamman lapsen avustajana samassa lapsiryhmässä
  - avustaja 3 – 6 lapselle, lapset voivat olla eri lapsiryhmissä ja avustajapalvelu jaetaan päivän aikana sovitusti eri ryhmiin
2. Pienennetty ryhmä: yhteensä 14 – 16 lasta, joista 2 – 4 on kasvun ja oppimisen tehostet- tua tukea tarvitsevia lapsia
3. Resurssilastentarhanopettajan tuki, sovitusti päiväkodeissa
4. Integroitu ryhmä
5. Erityisryhmä

5.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan eri kulttuurien tasa-arvoista rinnakkaiseloä. Kulttuurivähemmistöihin kuu- luvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Arvo-, asenne- ja monikulttuurisuuskasvatus on osa koko lapsiryhmän toimintaa. Kohtaamme jokaisen lapsen kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti kulttuuritaustasta tai sukupuolesta riippumatta. Huomioimme yksilöiden väliset erot ja annamme sukupuoleen liittyvien yleistysten sijaan tilaa moninaisille identiteeteille. Tarjoamme lapsille mahdollisuuden valita tasapuolisesti erilaisia leikkejä ja arjen toimintoja. Aikuiset varmistavat, että lapsi pääsee tasavertaiseksi ryhmän jäseneksi. Osallistuminen päiväko- din toimintaan on suomea toisena kielenä puhuvalle lapselle tärkeää, koska se auttaa häntä oppimaan suo- mea luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Käymme perheiden kanssa läpi suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita, periaatteita ja käytäntöjä.

Monikulttuurisuuden tukeminen päiväkodissa

Tutustumme perheiden erilaisiin kulttuureihin ja tarjoamme mahdollisuuksien mukaan lapsille kulttuurisia, etnisiä ja kielellisiä kokemuksia. Huomioimme perheiden kulttuuriset erityispiirteet, kuten ruokavalio, vaate- tus ja uskontokasvatus. Alkukeskustelussa perhe voi kertoa omasta kulttuuristaan, kasvatuskäsityksistään, tulevaisuuden suunnitelmista ja oleskelustaan Suomessa. Kerromme perheelle myös suomalaisesta varhais-

kasvatuksesta ja päiväkodin arjen käytännöistä. Kannustamme lasta sekä perhettä arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria.

Suomi toisena kielenä (S2) opetus ja lapsen oma äidinkieli

Oman kielen hyvä hallinta on edellytys lapsen suomen kielen oppimiseen. Kerromme huoltajille lapsen oman äidinkielen oppimisen merkityksestä ja kannustamme sekä opastamme heitä tukemaan oman äidinkielen kehittymistä kotona. Huoltajilla on vastuu lapsen äidinkielen kehittämisestä.

Suomen kielen opetus on osa kaikkia arjen tilanteita, ja hyödynnämme siinä varhaiskasvatuksen eri sisältö-alueita. Tämän lisäksi järjestämme lapsille suomen kielen opetusta pienryhmässä (S2-tuokiot). Tavoitteena on herättää lapsen kiinnostus suomen kieltä kohtaan. Käytämme selkeää kieltä, nimeämme arjen asioita ja sanoitamme toimintaamme. Käytämme kuvia apuna arjen tilanteissa ja päiväjärjestyksen hahmottamisessa. Käymme lasten kanssa säännöllisesti läpi suomenkielen perussanastoa.

Laadimme jokaiselle suomea toisena kielenä puhuvalle lapselle suomi toisena kielenä suunnitelman ja seuraamme lapsen kielitaitoa suomen kielen seurantalomakkeella. Laadimme myös lapsiryhmälle suomi toisena kielenä opetuksen suunnitelman.

Uskonto- ja katsomuskasvatus

Keskeistä uskonto- ja katsomuskasvatuksessa on yhdessä vietetty aika sekä yhteiset pohdinnat lapsen mieltä askarruttavista uskonnollisista ja katsomuksellisista kysymyksistä. Opimme yhdessä kohtaamaan avoimessa vuoropuhelussa erilaisia uskontoja ja katsomuksia. Tutustumme lapsen oman uskonnon tai katsomuksen sekä häntä lähellä olevien katsomusten perinteisiin ja tapoihin. Keskustelemme huoltajien kanssa perheen vakaumuksesta ja uskontokasvatuksen sisällöstä. Kunnioitamme ja tuemme perheiden uskontoja ja katsomuksia sekä niihin liittyviä arjen käytänteitä sekä kulttuurisia perinteitä.

5.8 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Ympäristökasvatuksessa keskeistä on lapsen oman ympäristö- ja luontosuhteen luominen. Kasvamme yhdessä kunnioittamaan elämää, rakennettua ympäristöä ja luonnon ympäristöä. Ympäristösuhteen pohjana on lapsen luonnollinen uteliaisuus, joka perustuu siihen, että ympäristö on lapselle tuttu ja turvallinen. Lapsi luo ympäristösuhdettaan havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Tavoitteenamme ympäristökasvatuksessa on tarjota iloa, kokemuksia ja elämyksiä luonnosta. Hyödynnämme luontoa oppimisympäristönä, mielikuvituksen ruokkijana, liikunta- ja leikkipaikkana ja lapsen tutkimusten kohteena. Seuraamme yhdessä lasten kanssa vuodenaikojen vaihtelua ja sääoloja sekä kylvämme ja istutamme kasveja.

Ulrikan toimintayksikön lähiympäristöön kuuluu sekä rakennettua että luonnon ympäristöä. Se tarjoaa monipuolisen mahdollisuuden liikkumiseen, leikkimiseen ja oppimiseen. Lähiympäristöstä löytyy mm. leikkipuistoja, urheilukenttiä, kierrätyskeskus ja metsää. Teemme säännöllisesti lasten kanssa retkiä luontoon ja lähiympäristöön.

Ympäristökasvatukseen ja -tietoisuuteen kuuluu luonnon varojen ja ympäristön säästäminen.

Ulrikan toimintayksikössä tavoitteenamme on lisätä lapsen tietoisuutta ja vastuuntunnetta ympäristöstä. Pienillä arjen teoilla opimme ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta. Yhdessä lasten kanssa lajittelemme, kierrätämme ja käytämme harkitusti sähköä, vettä ja materiaalia sekä pidämme hyvää huolta leluista ja välineistä. Suosimme luonnon- sekä kierrätysmateriaaleja askartelun, ohjatun toiminnan sekä leikin välineinä.

5.9 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.9.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetusikäinen on aktiivinen, leikkiväinen ja toiminnallinen oppija, joka haluaa kokeilla, nähdä, oivaltaa ja ratkaista pulmia itse. Esiopetusvuosi on lapselle usein hyvin merkityksellinen. Hän on ylpeä siitä, että on jo esikoululainen. Esiopetuksessa lapsi saa olla lapsi ja jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Lapsi saa kokemuksia, että hän omalla toiminnallaan voi vaikuttaa esiopetuksen arkeen.

Järjestämme Ulrikan toimintayksikössä esiopetusta sekä Ulrikan päiväkodissa että Kustaantien päiväkodissa mikäli esiopetusikäisiä lapsia on tarvittava määrä molempien ryhmien muodostumiselle. Voimme toteuttaa esiopetusta 3–6 -vuotiaiden ryhmässä tai ryhmässä, jossa on vain esiopetusikäisiä lapsia. Esiopetusryhmät suunnitellaan vuosittain tarpeiden ja esiopetusikäisten määrän mukaan, pohtien lapsen kannalta mahdollisimman pysyvät aikuis- ja kaverisuhteet.

"Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jota noudatetaan ja toteutetaan kaikissa kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa" (Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelma 2011).

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehittymistä, sekä ennaltaehkäistä mahdollisia oppimisen vaikeuksia. Esiopetuksessa harjoitellaan ja vahvistetaan monipuolisesti taitoja, joiden myötä koulun aloittaminen sujuu luontevasti. Näitä taitoja ovat muun muassa oman toiminnan ohjaaminen, kuunteleminen, keskusteleminen, neuvotteleminen, toisten huomioon ottaminen ja auttaminen. Yhteisöllisyyden kehittäminen ja yhdessä tekeminen ovat tärkeä osa esiopetusta.

Esiopetus on kokeilevaa, tutkivaa sekä innostavaa. Sen tavoitteena on oppimishalun herättäminen ja oppimisen ilon kokeminen. Lasta kannustetaan ajattelemaan, ilmaisemaan mielipiteensä ja luottamaan itseensä. Näin lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja oppimaan oppimisen taidot kehittyvät.

Esiopetuksen painopiste on leikissä ja sen kautta tapahtuvassa oppimisessa. Suunnittelun lähtökohtana ovat lasten tiedot, taidot ja kiinnostuksen kohteet. Kaikki toiminta on esiopetusta. Esimerkiksi matemaattisia taitoja voidaan harjoittaa liikuntahetkellä. Esiopetusta ei siis jaeta oppitunteihin, vaan se tapahtuu kokonaisopetuksen menetelmällä mukaillen esiopetuksen sisältöalueita. Näitä ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Sisältöalueet on kuvattu yksityiskohtaisemmin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010). Varhaiskasvatuksen suunnitelman ja esiopetussuunnitelman eroavaisuuksia on vertailtu Liitteessä 2.

Laadimme esiopetuksen vuosisuunnitelman yhteisesti koko ryhmälle. Lisäksi laadimme yhdessä huoltajien kanssa jokaiselle lapselle Lapsen esiopetuksen oppimisen suunnitelman (Leops). Tämän suunnitelman pohjana ovat kasvattajien lapsiryhmässä tekemät havainnot, lapsen oma oppimisen arviointi (Eskarilentokone) ja keskustelu huoltajien kanssa. Kirjaamme oppimisen suunnitelmaan lapsen vahvuudet, tavoitteet esiopetusvuodelle sekä mahdollisen tuen tarpeen.

Esiopetus on tärkeä silta päiväkodista kouluun. Esiopetusvuoden kevätpuolella kasvattajat ja huoltajat käyvät Esko-tiedonsiirtokeskustelun. Sen pohjana on lapsen arvio omasta oppimisesta, sekä kasvattajien vuoden aikana tekemät havainnot lapsiryhmässä. Välitämme tulevaan kouluun tietoa lapsen kasvusta ja oppimisesta yhdessä täytettävän Esko-tiedonsiirtolomakkeen kautta. Mikäli lapsi tarvitsee oppimiseensa tehostettua tukea, tulee kyseeseen tehostettu Esko-tiedonsiirto, jossa muut lapsen hyvinvointia tukevat yhteistyötahot ovat kiinteämmin mukana (kts. 5.7.1. Kasvun ja oppimisen tuki).

5.9.2 Avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Avoin varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Lapsiperheet, joilla ei ole kokopäivähoidon tarvetta, voivat osallistua avoimeen varhaiskasvatustoimintaan. Ulrikan päiväkodissa toimii lasten hoitoapupalvelupiste. Ulrikan paviljongissa toimii kaksi varhaiskasvatuksen taidepainotteista kerhoa sekä avoin päiväkotitoiminta.

Ulrikan päiväkodin hoitoapupalvelupiste

Lasten hoitoapupalvelupiste on tarkoitettu vantaalaisille päivähoitoikäisille kotihoidossa oleville lapsille. Hoitoapupalvelupiste toimii esiopetuksen toiminta-aikojen mukaisesti. Hoitopäivän pituus voi olla enintään 7 tuntia 7.30 – 15.30 välillä ja lapsi voi olla hoidossa enintään neljä kertaa kuukaudessa. Hoitopaikka varataan etukäteen hoitoapupalvelupisteestä.

Hoitoapupalvelupisteessä keskeistä on turvallinen ja virikkeellinen toiminta yhdessä muiden lasten kanssa. Noudatamme päiväkodin päivärytmiä ja pyrimme mahdollisuuksien mukaan huomioimaan lapsen kotirytmien. Ennen ensimmäistä hoitokertaa käymme jokaisen perheen kanssa tutustumiskeskustelun ja huoltajat täyttävät perustietolomakkeen.

Ulrikan paviljongin kerhotoiminta

Kerhotoiminta on tarkoitettu vantaalaisille 2,5–5 -vuotiaalle kotihoidossa oleville lapsille. Kerhot toimivat esiopetuksen toiminta-aikojen mukaisesti. Kerhoryhmät ovat kiinteitä ryhmiä, joihin haetaan päivähoitohakemuksella. Ryhmät toimivat 2–3 kertaa viikossa 2–3 tuntia kerrallaan. Ryhmät muodostetaan lasten iät huomioiden vuodeksi kerrallaan.

Lapsella on kerhossa mahdollisuus osallistua tavoitteelliseen, suunnitelmalliseen ja monipuoliseen ohjattuun toimintaan lapsiryhmässä. Työskentely kerhoissa tapahtuu produktioliuontoisesti, jolloin käsiteltävää teemaa lähestytään monipuolisesti kuvataiteen, musiikin, kirjallisuuden, liikunnan ja leikin keinoin. Teemat liitetään lapsen omaan kokemusmaailmaan ja hänelle tarjotaan elämyksiä ja kokemuksia eri taiteen aloilta.

Lapsen aloittaessa kerhossa lähetämme perheille kerhokirjeen, jossa kerrotaan kerhojen toiminnasta. Huoltajat täyttävät myös Lapsi kotiloissa -lomakkeen, jonka tarkoituksena on välittää henkilökunnalle tietoa lapsesta ja perheen varhaiskasvatukseen liittyvistä odotuksista. Laadimme huoltajien kanssa varhaiskasvatussuunnitelman, jossa kartoitamme huoltajien toiveita, sekä sovimme lapsen kasvua ja kehitystä koskevat tavoitteet toimintavuodelle. Kerhotoiminnan suunnittelussa huomioimme lasten ikätason, yksilön ja ryhmän keskeiset tavoitteet, kaupungin arvot, yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjatut periaatteet sekä huoltajien kanssa käytävästä keskustelusta nousevat asiat.

Ulrikan paviljongin avoin päiväkotitoiminta

Avoin päiväkotitoiminta on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heitä kotona hoitaville huoltajille tai hoitajille. Toiminta on maksutonta eikä ennakoilmoittautumista tarvita. Avoimen päiväkodin toiminta perustuu aktiiviseen yhdessäoloon, jossa huoltajat huolehtivat lapsistaan. Toiminta sisältää vapaata yhdessäoloa ja leikkimistä

sekä musiikkia ja kädentaitoja. Avoimessa päiväkodissa huoltajilla on mahdollisuus saada tukea, keskustella kasvatuksesta, lapsen kehityksestä ja lapsiperheen arjesta sekä tavata alueen muita huoltajia.

5.9.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tukimuoto niille maahanmuuttajataustaisille 6-vuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taito tai muut valmiudet eivät ole vielä riittävät esiopetusryhmässä oppimiseen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan lapsen suomen kielen taitoa, ystävyyssuhteita, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten.

Valmistavaa opetusta annetaan lähipalveluperiaatteella esiopetusryhmässä esiopetuksen työpäivinä, viisi tuntia päivässä. Lapset integroituvat päivittäin esiopetuksen toimintaan ja omaksuvat suomen kieltä toimiessaan yhdessä suomea puhuvien lasten ja aikuisten kanssa ohjatussa toiminnassa ja leikki-tilanteissa. Suomi toisena kielenä opetus ja oppiminen nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen sisältöihin ja toimintoihin (kts. 5.9.1. Esiopetuksen järjestäminen).

Valmistavaan opetukseen osallistuville 6-vuotiaille lapsille teemme yhdessä huoltajien kanssa Lapsen valmistavan opetuksen oppimissuunnitelma, jossa sovimme lapsikohtaisista järjestelyistä.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Turvallisen hoidon, kasvatuksen ja oppimisen tuen organisointi on vahvasti yhteisöllinen prosessi, jossa ovat mukana lasten vertaisryhmä, kasvattajayhteisö ja huoltajat. Toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa. Ulrikan toimintayksikössä kehitämme ja arvioimme toimintaa säännöllisesti koko toimintayksikön, talojen sekä tiimien palaverissa. Alla on kuvattu yksikön käytännöt ja yhteiset sopimukset.

Yksikön kokouskäytännöt

Edustuksellinen tiimi (Edu)

- Käsitellään erilaisia tiedotusasioita (tiimien, talojen ja koko yksikön asioita)
- Käsitellään työhyvinvointiin liittyviä asioita
- Käydään läpi mahdolliset asiakaspalautteet

Pedagoginen tiimi (Peda)

- Käsitellään lasten hyvinvointiin liittyviä asioita
- Keskustellaan ja sovitaan yksikön kasvatuksellisista linjauksista ja pedagogiikasta

Tapahtuma- ja juhlatiimi (Bile)

- Suunnitellaan päiväkodin ja yksikön yhteisiä tapahtumia ja juhlia

Talon kokous / Info

- Käydään läpi ryhmien toimintaa koskevat käytännön asiat

Tiimikokous

- Kunkin lapsiryhmän kasvattajat yhdessä suunnittelevat ja arvioivat ryhmän toimintatapaa ja käytänteitä sekä käsittelevät työssä vastaan tulleita haasteita
- Pedagoginen vastuu ryhmän toiminnasta on lastentarhanopettajalla
- Käsitellään lasten hyvinvointia
- Jokainen ryhmä laatii oman tiimisopimuksen ja ryhmän varhaiskasvatus suunnitelman

Dokumentaatio ja havainnointi toiminnan arvioinnissa

- Lasten kasvun kansiot (lasten työt ja tuotokset, kuvia toiminnasta, haastattelut yms.)
- Lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, kehityksen seurantalomakkeet ja muu dokumentointi
- Kehityskeskustelut työntekijän ja esimiehen välillä
- Tiimisopimuksen ja ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmien arviointi
- Toimintayksikön toiminnan säännöllinen arviointi

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

7.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Toimintayksikössämme tehdään tiivistä yhteistyötä erilaisten lasten ja perheiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa. Saumaton yhteistyö eri tahojen välillä on tärkeää lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukemisessa. Yhteistyöverkoston laajuus vaihtelee lasten yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteiden mukaan. Yleisimmät päivähoiton yhteistyökumppanit ovat lastenneuvola, perheneuvola, lastensuojelu, lähikoulu, puhe-, toimintaja fysioterapia sekä psykologipalvelut. Yhteistyötä teemme myös seurakunnan, päiväkotien, kulttuuri- ja liikuntatoimen sekä kirjaston kanssa.

Huoltajien ja neuvolan kanssa tehtävällä yhteistyöllä edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tuetaan koko perheen hyvinvointia lapsen jokaisessa ikävaiheessa. Kumppanuus tiivistyy lapsen täyttäessä neljä vuotta, jolloin lapsi kuuluu valtakunnallisesti laajan hyvinvointitarkastuksen piiriin. Vantaalla tämä toteutetaan Hyve-mallin mukaisesti. Hyve-mallissa siirretään huoltajan luvalla varhaiskasvatuskeskusteluista saatua tietoa neuvolaan. Neuvolakäynnin jälkeen lapsesta kerätty tieto palaa täydennettynä päiväkotiin, jossa sitä voidaan hyödyntää lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa.

Esi- ja alkuopetuksen välisellä yhteistyöllä pyritään takaamaan lapsen joustava siirtymä päiväkodista kouluun. Yhteistyötä tehdään kouluvierailujen ja EsKo-tiedonsiirtoprosessin kautta. EsKo-prosessissa esiopettaja havainnoi esiopetusryhmän lapsia ja kokoaa havainnot lasten vahvuuksista ja tuen tarpeista. Yhteistyössä huoltajien kanssa esiopettaja siirtää kerätyt tiedot sekä huoltajien toiveet lapsen tulevalle koululle. Koulu hyödyntää saamaansa tietoa opetuksen suunnittelussa.

7.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto ja varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ovat lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Niillä edistetään välittämisen, huolenpidon ja myönteisen vuorovaikutuksen toimintakulttuuria. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma. Oppilashuollon ja hyvinvointityön tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, tunnistaa varhain lapsen kehityksen ja oppimisen esteet sekä puuttua niihin välittömästi. Havainnointi mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja tämän myötä lapsen tarvitseman tuen turvaamisen. Varhaiskasvatuksen hyvinvointityö ja sen osana esiopetuksen oppilashuolto ovat lapsen, kasvattajan ja koko työyhteisön tukemista.

Hyvinvointityö päivähoiton arjessa alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta perheen ja lapsen kanssa. Luottamusuhde, joka lähtee rakentumaan perheen ja päiväkodin välillä on päivähoiton hyvinvointityön kivijalka. On tärkeää, että päivähoiton ja perheen kulttuurit kohtaavat avoimessa yhteistyössä. Näin päivähoitossa saadaan tärkeää tietoa lapsesta, hänen tavoista ja tottumuksista.

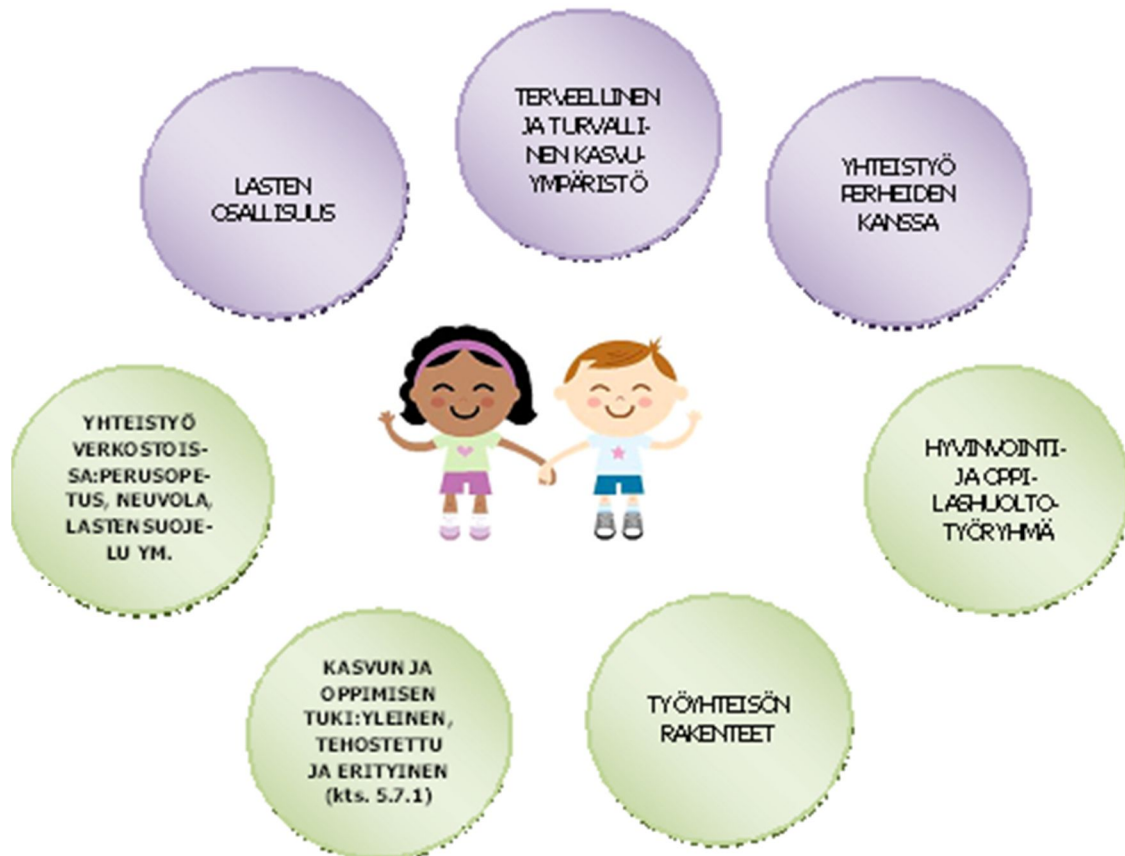
Lapsen hyvinvointi päivähoiton arjessa edellyttää turvallista fyysistä ja henkistä ympäristöä. Turvallinen ympäristö muodostuu niin lapsen yksilöllisestä kohtaamisesta, kuin myös ryhmän vuorovaikutussuhteiden tukemisesta. Lapsen yksilöllinen kohtaaminen edellyttää, että kasvattaja on emotionaalisesti läsnä lapselle ja herkkä huomioimaan lapsen tarpeita. Lapsen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että kasvattaja antaa arjen eri tilanteissa lapselle positiivista palautetta ja kannustusta. Omahoitajuus ja pienryhmätoiminta mahdollistavat lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja auttavat lasta ottamaan kontaktia niin ryhmän lapsiin, kuin aikuisiin.

Kasvattajat omalla esimerkillään tukevat lasten keskinäistä vuorovaikutusta. Käsittelemme koko yksikön lasten hyvinvointiin liittyviä asioita säännöllisesti Peda-työryhmässä.

Oppilashuolto- ja hyvinvointityötä tehdään päivittäin päivähoitossa. Päivittäistä hyvinvointityötä koordinoi oppilashuoltoryhmä (OHR) ja hyvinvointityöryhmä (HYRY), jotka kokoontuvat kaksi kertaa vuodessa. Niissä käsitellään sekä lapsiryhmän yleisiä asioita että yksittäisen lapsen hyvinvointiin liittyviä asioita. Hyvinvointiryhmään kuuluu lapsiryhmän henkilökunta, konsultoiva erityislastentarhanopettaja sekä päiväkodin johtaja. Oppilashuoltoryhmään kuuluu päiväkodinjohtaja, esiopetusryhmän opettaja, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto) ja kouluterveydenhoitaja.

Lapsen hyvinvointia päivähoitossa tukee

7.3 Varhaiskasvatuksen viestintä

Varhaiskasvatuksen viestinnän ensisijainen tehtävä on tukea vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Viestinnän kautta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asemaa vahvistetaan ja tehdään näkyväksi.

Viestintä huoltajien kanssa perustuu avoimeen ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen. Keskustelemme yhdessä päivittäin ja huoltajilla on mahdollisuus tutustua päiväkodin toimintaan yhdessä lapsen kanssa. Viestintää huoltajien kanssa on käsitelty tarkemmin luvussa 4. Yhteistyö perheiden kanssa. Huoltajilla on mahdollisuus saada päivähoiton kautta tietoa eri yhteistyötahojen palveluista (esim. perheneuvola).

Lapsen kasvunkansio on tärkeä viestinnän väline, joka kertoo lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä päivähoiton arjesta ja tapahtumista. Kasvunkansioon kerätään yhdessä lapsen kanssa lapsen töitä, valokuvia ja muita dokumentteja, jotka kertovat lapsen kasvusta ja kehityksestä. Huoltajilla on myös mahdollisuus täyttää lapsen kasvunkansiota. Kasvunkansion avulla lapsi pystyy kertomaan itselleen tärkeistä asioista toisille lapsille, huoltajille ja päiväkodin henkilökunnalle.

Päiväkodin toiminnasta ja käytännöistä tiedotetaan Tervetuloa päiväkotiin -esitteen avulla, joka annetaan perheelle päivähoiton aloituksen yhteydessä. Avoimen toiminnan muodoista on laadittu esitteet, joita on saatavilla avoimen päivähoiton yhteistyötahoilta, esim. neuvola. Tietoa Ulrikan päivähoitoyksikön toiminnasta löytyy myös Vantaan kaupungin päivähoiton www-sivuilta.

Toimintayksikkömme varhaiskasvatussuunnitelma perustuu Valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2005), Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2012), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2010) sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2011). Yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa työtämme ja tekee näkyväksi yksikkömme varhaiskasvatusta.

Liite 1. Kiusaamisen vastainen suunnitelma

Päiväkodin yhteinen näkemys kiusaamisesta	Kiusaamisen ehkäisy päiväkodissa
<p>Kiusaaminen on tahallista ja toistuvaa.</p> <p>Kiusaaminen voi olla fyysistä (esim. lyöminen ja nipistely) tai psyykkistä (esim. pois-sulkeminen, ilveily tai selän takana puhuminen). Kiusaaminen voi olla myös sanallista (haukkuminen, nimitely tai läilittäminen).</p> <p>Kiusaaminen on aina subjektiivinen kokemus. Päiväkodin jokainen aikuinen suhtautuu vakavasti kiusaamiseen ja kaikkeen kiusaamiseen puututaan.</p> <p>Kiusaaminen tapahtuu useimmiten salassa aikuiselta, ja siksi aikuisen tulee olla mahdollisimman paljon läsnä.</p>	<p>Keskustelemme ja pohdimme lasten kanssa eettisiä kysymyksiä, harjoittelemme hyviä tapoja ja myötätuntoa pienestä asti (esim. oikea/väärä ja arteeksi pyytminen).</p> <p>Luomme myönteistä me-henkeä omalla esimerkillämme auttamalla toisiaamme. Laadimme lasten kanssa yhteiset ryhmässäännöt.</p> <p>Olemme aidoisti läsnä ja seuraamme leikkejä. Ennakoidemme vuorovaikutuksen ristiriitaitilanteita ja ohjaamme tarvittaessa leikkiä.</p> <p>Keskustelemme kiusaamis- ja ystävyysasioita draaman sekä kirjallisuuden avulla.</p> <p>Teemme ja noudatamme yhteisiä kiusaamista ehkäiseviä sopimuksia, esim. syttärinkutsuja ei jaeta ja tutkita päiväkotipäivän aikana.</p>
<p>Kiusaamiseen puuttuminen</p> <p>Kiusaaminen on subjektiivinen kokemus. Puutunne riita- ja kiusaamistilanteisiin matalla kynnysellä, keskustelemme ja selvitämme niitä lasten kanssa.</p> <p>Toistuvasta kiusaamisesta kerromme myös huoltajille. Tarvittaessa keskustelemme ja sovittamme asioita yhdessä.</p> <p>Puutunne pieninkin ristiriitaitilanteisiin, ettei riidosta kehity ajän myötä kiusaamista.</p> <p>Kannamme yhteisesti vastuuta yksikkömme lasten hyvinvoinnista. Jokainen aikuinen, joka havaitsee tai kuulee kiusaamisesta puutuu asiaan välittömästi.</p>	<p>Suunnitelman arviointi</p> <p>Arvioimme suunnitelmaa tiimipalaverissa, pedagogisessa työryhmässä ja talon yhteisissä kehittämissäpäivissä.</p> <p>Havainnoimme suunnitelman toteutumista aigen kasvatusyössä. Annamme ja otamme vastaan kehittäviä palautetta.</p> <p>Kysymme ja kuulemme lasten näkemyksiä omasta hyvinvoinnistaan.</p>

Liite 2. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman vertailu

	VARHAISKASVATUS	ESIOPETUS (osana varhaiskasvatusta)
VALTA-KUNNALLINEN ASIAKIRJA	Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL (2005): Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	Opetushallitus (2010): Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet
SISÄLLÖT	<p>Sisällölliset orientaatiot</p> <ul style="list-style-type: none"> – Matemaattinen orientaatio – Luonnontieteellinen orientaatio – Historiallisyhteiskunnallinen orientaatio – Esteettinen orientaatio – Eettinen orientaatio – Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio <p>[kieli on käsitelty omana kohtanaan]</p>	<p>Sisältöalueet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kieli ja vuorovaikutus – Matematiikka – Etiikka ja katsomus – Ympäristö- ja luonnontieto – Terveys – Fyysinen ja motorinen kehitys – Taide ja kulttuuri
SISÄLTÖJEN SUHDE OPPIMISEEN	<p>Varhaiskasvatus toteutuu kokonaisuutena, jossa hoito, kasvatus ja opetus nivoutuvat toisiinsa (VASU 2005, 15).</p> <p>Orientaation käsitteellä korostetaan sitä, että tarkoituksena ei ole oppiaineiden sisältöjen opiskelu vaan sellaisten välineiden ja valmiuksien hankinnan aloittaminen, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä. (VASU 2005, 26.)</p>	<p>Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa. (EOPS 2010, 12.)</p> <p>Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä. (EOPS 2010, 12.)</p>

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Ulrikan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Ulrikan päiväkoti, Kustaantien päiväkoti
Ulrikankuja 5, 01400 Vantaa
Puh: 09-83920210